

Narcís Reverendo President de la demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC)

“L'aposta forta del sector ha de ser la renovació i la rehabilitació”

CRISI • Es produeix una petita remuntada des de fa dos anys, però seguim estant per sota de la crisi de 1993 **PREVISIÓ** • Hi ha hagut una mancança de planificació urbanística amb òptica territorial

Joan Ventura
GIRONA

Narcís Reverendo és el president de la demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya des del juny del 2014, quan van presentar una candidatura única amb els arquitectes Jordi Paulí (secretari), Jordi Ortega (tresorer), Sílvia Musquera (vocal de cultura que ha substituït Olga Felip) i, a les delegacions, Neus Roca (Garrotxa-Ripollès) i Esteve Antoni Vilanova (Alt Empordà). Quina és la situació actual dels arquitectes? S'ha superat la crisi? Es visen més projectes?

La crisi del 2007 va ser molt i molt dura i si traspassem l'efecte de la crisi al col·lectiu i quins efectes té sobre la institució, podem dir que els col·legiats només han arribat a treballar un 10% del que treballaven abans del 2007. Perquè al Col·legi s'han visat només el 10% dels projectes d'aleshores. Hi ha una petita remuntada des de fa dos anys, però seguim estant per sota de la crisi de 1993. Els indicadors ens diuen que la revifalla és molt petita. També és cert que ara hi ha feines que no són d'obligat visat, com ara reformes menors, però malgrat això estem en uns índexs molt petits. Als països europeus la construcció estable, malgrat les seves crisis, genera un 10% del PIB i a l'Estat espanyol estem per sota del 6%.

Va haver-hi un moment en què construïm més que tres o quatre països europeus junts.
Sí, aleshores estàvem per sobre del 15% del PIB.

Quants associats té el Col·legi a Girona?

Uns vuit-cents, però hi ha arquitectes que no estan col·legiats, que poden fer de professors, treballar en empreses sense signar projectes, etc. I en aquests últims anys hi ha una part important d'arquitectes joves que acaben la carrera i no es col·legien perquè no troben feina.

Tenen borsa de treball?

L'estem redissenyant per potenciar-la més. Estem treballant per tenir una plataforma d'intercanvi de coneixement professional i una borsa de treball proactiva per anar a buscar feines. Des de l'òptica de l'escola Sert, que gestiona la formació professional que ofereix el Col·legi, lligat amb la borsa de treball, es vol fer una plataforma de promoció professional.

Quin és el funcionament del Col·legi d'Arquitectes?

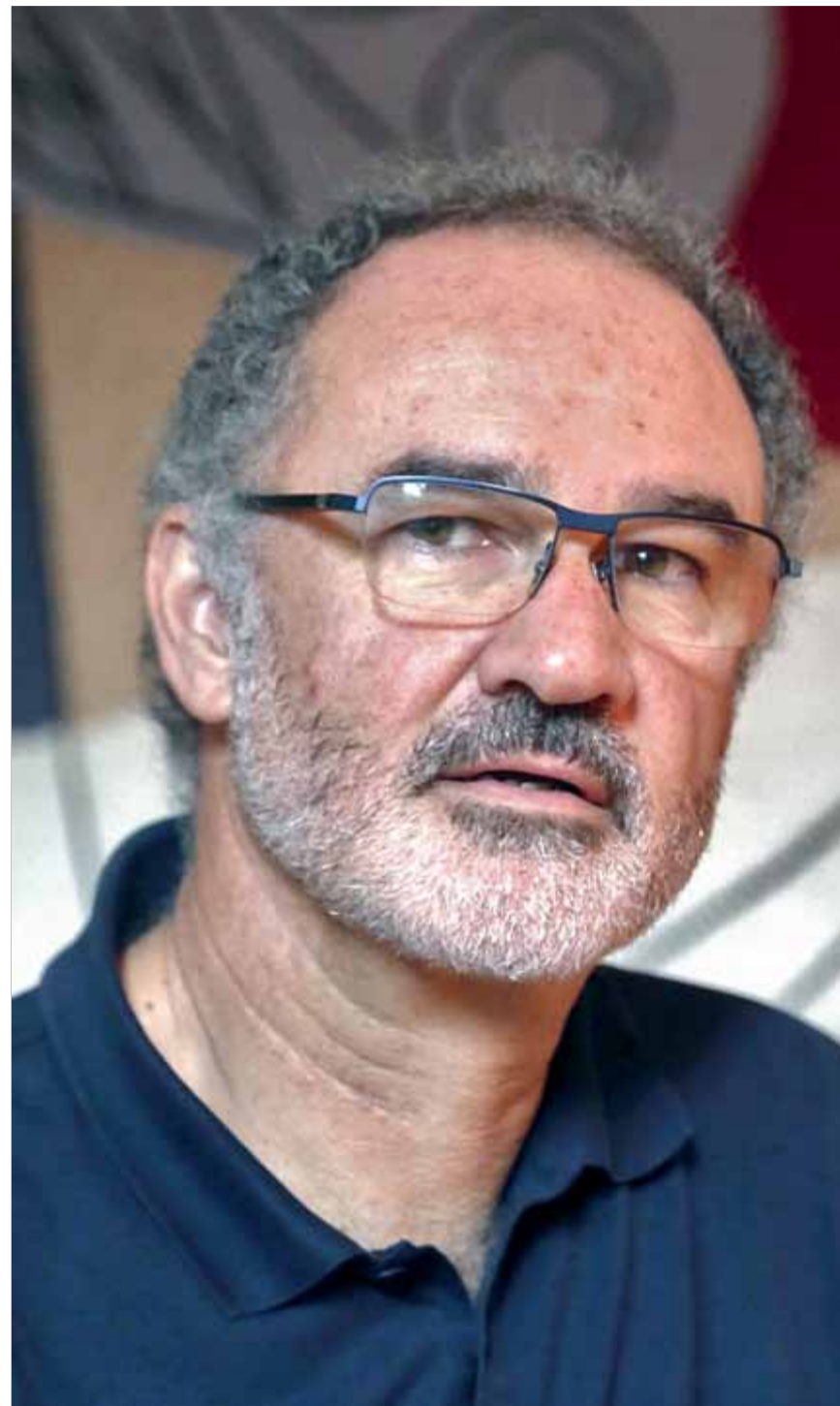
Som col·legi únic amb cinc demarcacions i algunes delegacions. Tenim uns òrgans centrals formats per degà, secretària i tresorera, vocals i els presidents de les cinc demarcacions. L'experiència és que el Col·legi te molt assumida la seva territorialitat. El pes de les demarcacions és molt proporcionat. Hi ha una piràmide de gestió política que resideix a Barcelona pel contacte amb els alts òrgans polítics del país, però on hi ha la relació més directa entre la institució i els arquitectes és al territori, a les demarcacions. Sabem què preocupa els arquitectes, perquè ens coneixem i parlem.

Per exercir s'ha d'estar col·legiat, una obligatorietat que no es dona, per exemple, en el periodisme.

Som una institució de col·legiació obligatòria. Justament l'obligatorietat es pot llegir com un avantatge però també com un inconvenient. Perquè podries caure en l'error de no vetllar pels associats. És un risc important. Sempre hi haurà aquella quota de col·legiats que sàpiguen veure més els desavantatges del fet, abans que els avantatges. Aquest és un risc que té el Col·legi. Per tant, sempre estem treballant pensant que passaria el dia que la col·legiació no fos obligatòria.

Encara hi ha molts edificis inacabats de la crisi del 2007 i ens consta que vostè pensa que, abans de construir obra nova, s'hauria de finalitzar la que està pendent d'acabar. Tot i que s'ha de tenir en compte el canvi de normatives.

S'haurà d'adaptar a la normativa que calgui, en tant que es puguin acabar els edificis. N'hi ha molts pendents d'acabar. Es va fer molta obra nova abans de la crisi. I, a tot el parc d'edificació que tenim dels anys anteriors, hi afegim el fet que ens preocupen temes nous com ara el canvi climàtic, la sostenibilitat energètica i econòmica, el confort, la salut... són qüestions que potser fa una dècada no ens preocupaven tant com ara. Tot això conflueix en l'esforç que hem de fer per no pensar a construir de nou i regular el que ja tenim, els esquelets que s'han d'acabar, els barris obsolets o els edificis que no ens donen els paràmetres de confort vital que de-

manem al segle XXI. I per tant l'aposta forta que ha de fer el sector de la construcció és la renovació i la rehabilitació. I el Col·legi d'Arquitectes, amb altres institucions sectorials, està treballant per crear plataformes de foment i promoció de la rehabilitació. Pensem que o es treballa de manera conjunta i transversal o tindrem dificultats durant temps.

La crisi ja condicionava tot el sector de la construcció que ocupa bona part de l'activitat productiva. Si s'ha pogut anar fent es gràcies a les obres privades. Ara, amb la intervenció de la Generalitat, encara deu estar més aturat.

L'obra pública ha estat molt aturada i ho segueix estant. Es convoca algun concurs de poc abast de coses no gaire grans, alguna licitació d'una escola, un parc de bombers... D'obra pública se n'ha fet molta a l'adopció d'unes falses necessitats. Hi havia possibilitat econòmica, però

mes enllà del cost de construir-la és el cost de mantenir-la. Hi ha una regla de tres que diu que el cost d'un edifici és: 1 projectar-lo, 10 construir-lo i 100 mantenir-lo. I només ens preocupem per aquest 11 inicial.

Estàvem tan mancats de tot que es van començar a construir infraestructures arreu i al final va ser gairebé un excés, perquè semblàvem nou-rics.

El planejament urbanístic tampoc es feia de manera territorial. Cada poble feia el seu pla. El territori no és discontinu, és continu, no només quant a la seva configuració geogràfica sinó també social. Tothom volia tenir totes les infraestructures beneficioses i ningú no volia les molestes. Hi ha hagut mancança de planificació urbanística amb òptica territorial, un fet que ara s'afronta.

Quin ha estat el paper dels governs de la Generalitat?

La Generalitat ha vetllat per re-

Apassionat de la fotografia

Narcís Reverendo i Hospital (Girona, 1963) és arquitecte, llicenciat per l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès de la UPC. Té el despatx d'arquitectes Reverendo-Ginesta Arquitectes Associats S.L.P. que va formar el 1990 juntament amb Joaquim Ginesta. És president de la junta de Girona des del 2014. Abans ja n'havia format part. És un apassionat de la fotografia i des de fa uns anys ha esdevingut el fotògraf oficial dels Pastorets de Girona ■ QUIM PUIG

Una regla de tres diu que el cost d'un edifici és: 1 projectar-lo, 10 construir-lo i 100 mantenir-lo

poble petit i el seu entorn immediat, que ja no té polígons industrials ni zones urbanitzables, sinó directament el paisatge protegit, i quin impacte formal té, com s'han de tractar els edificis, les façanes perifèriques, etc.

En el simposi sobre sòl no urbanitzable es va constatar que un 94% de la superfície de les comarques gironines és sòl no urbanitzable. Es va parlar de trobar solucions que es puguin incorporar a la normativa?

Ho vam estar debatent en unes conclusions que es van publicar al juny. Vam fer el simposi amb la voluntat de no generar ponències sinó generar conclusions. Els propietaris privats en sòl urbà tenen uns drets i uns deures que són molt clars. En canvi, no està clar quines són les obligacions del propietari del sòl no urbanitzable respecte a la societat, per exemple, quan hi ha benzineres abandonades, naus industrials obsoletes... És molt difícil en sòl no urbanitzable fer-hi segons què. I en el simposi vam tractar com mirar de resoldre-ho.

I què van concloure?

En un món occidental on tots els indicadors diuen que el 2050 el 70% de la població viurà a les ciutats, la tecnologia fa que no hi hagi distàncies ni de transport ni de medis de treball. En una estructura territorial com la de Catalunya, que és petita, amb tot molt connectat, amb paisatges diferents... les noves tecnologies han de fer que el sòl no urbanitzable sigui beneficiós per a tothom. Les preocupacions pels pobles petits, pel paisatge, per les masies, ens han de preocupar molt, més enllà d'actuacions *kitsch*, més enllà de discussions mediàtiques sobre què és i què no és l'ecologia, la sostenibilitat econòmica, l'energètica, etc... Per això vam muntar aquest simposi.

Ha treballat en l'arquitectura i l'urbanisme, tant de promoció pública com privada, i ha destacat per la seva defensa del patrimoni arquitectònic.

És una faceta més. En tant que l'arquitectura forma part de la nostra història i de la nostra manera de ser que condiciona

Hi ha hagut una mena de manca d'interès per planejar el territori no urbà, el sòl no urbanitzable

la ciutat i la manera de viure de les persones. Des de l'estiu del 2017, l'arquitectura, segons la Generalitat, és un bé social col·lectiu que s'ha de protegir jurídicament, perquè té unes virtuts i unes característiques culturals i històriques que val la pena mantenir. Això lliga amb l'interès pel patrimoni històric i l'actual. L'arquitecte construeix de nou però rehabilita també edificis valuosos i actua sobre edificis absolutament anònims que són patrimoni urbà. Qualsevol casa indica com es vivia en el moment en què es va fer. Som en una època en què és més transcendental renovar i rehabilitar que construir de nou si no volem que els nostres pobles quedin obsolets. I poder intervenir sobre el patrimoni històric és un atractiu afegit.

Com està el castell de Montjuïc de Girona, tenint en compte que va redactar els estudis previs del pla especial de protecció i usos del monument?

És un encàrrec municipal que ens van subcontractar i que és un estudi, un abans del pla especial de la història del castell, de l'arqueologia, de quines parts encara eren identificables del castell prototípic i de les construccions perifèriques. Vam fer un estudi urbanístic d'usos, d'accessibilitat, etcètera, per traçar unes línies inicials i poder fer el pla especial. Es va lliurar a l'Ajuntament fa un temps i no n'hem sabut res més. El pla especial proposava realçar el sistema defensiu de Girona dels segles XVI i XVII des de Montjuïc a les Pedreres. Les construccions militars són la justificació de les traces urbanes que ens arriben avui.

Com es comptabilitzen els criteris de racionalitat constructiva i ambiental, amb l'eficàcia i l'economia, en temps de crisi com els que vivim?

Perfectament. I l'exemple més clar són els Premis d'Arquitectura de les comarques gironines. Malgrat la crisi hem tingut cada any un ventall d'exemples d'edificis magnífics amb una qualitat arquitectònica extraordinària, que no ha de voler dir edificis de pressupostos elevats ni de grans inversions. Des de la

casa més humil fins a l'equipament més complex. Per exemple, l'eficàcia energètica, un edifici que consumeixi poc CO₂ i poca energia, per donar uns paràmetres de confort primer ha de ser un edifici ben dissenyat, i això ja ho saben fer els nostres rebesavis, quan decidien la ubicació i disposició de les masies. Són estratègies passives per aconseguir sostenibilitat energètica i eficiència, llavors hi ha les actives a còpia de dotar-se d'instal·lacions que reproduïen situacions que no tens de confort climàtic. És en les fases de disseny dels edificis, que permeten aconseguir aquests paràmetres sense grans esforços econòmics. Una bona definició que fa un arquitecte català és l'art de dissenyar bones obres.

De fet, des de fa dues dècades, els Premis d'Arquitectura són una de les singularitats del Col·legi de Girona.

Som els únics que fem els premis amb una periodicitat anual. Les altres demarcacions fan unes mostres bianuals d'arquitectura, però com a premis som els únics.

I el premi Pritzker d'Arquitectura 2017 a RCR Arquitectes què representa?

Estem tots molt contents pel reconeixement que han tingut, per ells i de rebot per tot el sector de l'arquitectura catalana.

Funciona bé la categoria del premi Més 10 per obres que ja tenen aquesta antiguitat?

Fèiem l'aniversari dels premis i vam pensar a crear aquesta categoria nova, que tampoc és inèdita. La voluntat és no només valorar l'arquitectura nova, sinó a través d'altres variables, com ara com el temps l'afecta o com és capaç de mantenir-se vivent i no quedar obsoleta.

Al gener, l'exposició dels Premis d'Arquitectura es podrà veure a la biblioteca Carles Rahola i també hi faran un cicle de xerrades sobre arquitectura.

Estem acabant de programar. La idea és tenir l'exposició a la planta baixa durant un mes, i organitzarem xerrades amb algun dels arquitectes premiats i es faran activitats en col·laboració amb la biblioteca destinada a la mainada.

Li agrada la fotografia, i n'ha fet exposicions. És una altra manera de veure el paisatge, l'arquitectura i el patrimoni?

La fotografia és una manera de treballar la llum i l'espai, amb una altra tècnica. És una manera de manipular la llum, i pots intentar representar l'espai, o actituds humanes. És el que m'interessa com a arquitecte.

dactar plans territorials nacionals, però el desenvolupament o la posada en pràctica no ha estat prou efectiva.

En aquests temps com s'ha fet la reforma i la rehabilitació dels nuclis urbans deixats, ja que tampoc els ajuntaments han vetllat prou en determinats casos. S'ha d'incentivar des de l'administració?

El planejament urbanístic als petits municipis s'ha fet emmurrant-se en els plans dels nuclis urbans, quan la problemàtica és molt diferent. A més, hi ha hagut una mena de manca d'interès per planejar el territori no urbà, no urbanitzable. Manca de possibilitats de ficar-s'hi. Des de la demarcació vam organitzar un simposi de sòl no urbanitzable, durant tres setmanes, en què analitzàvem les noves maneres de poder ocupar aquest tipus de sòl, aquelles formes de vida o activitat professional, artesanal o econòmica

que es poden desenvolupar al sòl no urbanitzable perquè són els llocs idonis, i no cal desferlos, sinó al contrari, fer-hi les activitats permet mantenir-los en bon estat. Fins ara el planejament urbanístic era molt restrictiu pel que fa al sòl no urbanitzable. Cal aplicar-hi una nova mirada. I en aquell moment, aprofitant que la conselleria de Territori i Sostenibilitat estava redactant un avantprojecte de llei de territori, vam voler fer la nostra aportació. Estava en vies de poder-se aprovar però no s'hi ha arribat a temps. Conscients d'aquesta manera injusta de tractar el territori del sòl dels petits municipis, vam voler fer aquesta aportació amb el simposi, discutint de manera transversal amb professionals de molts sectors, aquestes noves mirades cap al territori més dèbil, però que és el primer que expliquem i ensenyem per dir "que maco és el nostre país". I aquí hi té a veure com tractar la relació entre el cas urbà d'un